

Jolsvai András

Szép lehetett, de okos nem

Aki az elmúlt években végigsétált a Mariahilferen, találkozhatott egy körbekerített háztömbbel, s a kerítésen számos óriásplakát hirdette, hogy itt rövidesen megnyílik a Hedy Lamarr központ, mely egyszerre lesz múzeum, közösségi tér, szálloda és luxusáruház, méltón névadójához, aki maga is számos területen alkotott maradandót.

dót. Aztán a plakátok egyszer csak eltűntek, ahogy a toronydaruk is, az építető csődbe ment, és a merész álomból nem lett semmi.

Azért valami mégis: a közeli Bútormúzeumban tavaly megnyílt egy érdekes kiállítás, tisztelegve a száz éve született Hedvig Kiesler előtt, aki később Hedy (máshol Heddy) Lamarr néven

csinált világraszóló karriert az Államokban. A gazdag tárlat végigkíséri a filmsztár életét bécsi gyermekkorától ifjúkori színészi próbálkozásán át házasságáig (első házasságáig, hogy pontosak legyünk, mert ebből aztán volt még öt), majd szökéséig és hollywood-i tündökléséig. Végül a visszavonultság évei következnek, melyek szintén nem teltek

minden, fotók és filmrészletek, ruhák, forgatókönyvek, dokumentumok, levelek, kitüntetések, Hedy Lamarr életének minden pillanata dokumentált. A falakon idézetek a filmsillagtól, közöttük az elhíresült ironikus mondat, hogy egy nő,

övezi. (Egy matematikai díj is viseli a nevét.)

tétlenül, és a hálás utókor emlékezései. A kiállítás erősen sugallja, hogy a Hedvig Kieslerként, egy dúsgazdag bankár lányaként született Lamarr életének nagyobb részét Amerikában töltötte, azért a szíve mélyén mindvégig osztrák maradt. (Osztrák-magyar, ha szabad kérnünk, minthogy az anyai vonal Pestről származott.) Ezt a feltételezést a sztár sem cáfolta soha, a hatvanas évektől időnként feltűnt szülőhazájában, és szívesen viselt floridai otthonában osztrák népviseletre hajazó ruhákat. (Műdirndliket.) Van itt

ha sikert akar aratni, elég, ha mosolyog és néz bután: ami azt illeti, ezt a receptet maga is alkalmazta elégszer.

Pedig Hedy Lamar kivételesen okos nő volt: kiemelkedő volt matematikai tudása, számtalan találmány fűződik a nevéhez, közöttük a drótnélküli kommunikáció úttörőjeként számon tartott változó frekvenciájú üzenet továbbítás elmélete, melyet ő (és szerzőtársa) a tenger-alattjárókkal való kapcsolattartásra fejlesztett ki, de ma ezt tekintik a Wifi ősének, s Lamarr emlékét tudományos körökben (is) méltán nagy megbecsülés

Úgy viselkedett, ahogy ilyen körökben illett.

Hogy milyen színésznő volt valójában, nehéz lenne eldönteni. Azok a filmek, ame-

lyekben játszott (és világsikereket aratott), ma már jószerivel nézhetetlenek. (Jószerivel már a saját korukban is azok voltak, csak épp a saját koruk nem tudott erről.) Szép nő volt, hibátlan alakkal és karakteres arccal, ez akkoriban elég is volt a sztársághoz – a többi a forgatókönyvírók meg a rendezők dolga.

Hogy sokkal tehetségesebb volt, okosabb, kreatívabb, humorosabb, mint

elsőre látszott, azt elárulták találmányai, híres mondásai, vásznon kívüli szereplései. Magam azt gondolom, színésznek is elsőrangú volt: hibátlanul, magas színvonalon játszotta el a huszadik század filmdíváját, a felfelvőgép előtt és után.

Hanem hát egy női filmcsillag, aki okos, mint a nap, nem illett a hollywood-i kánonba. Hedy Lamar nem is verte nagydobra, mivel foglalatoskodik forgatások után, hanem a rivaldák előtt teljesítette, amit a közvélemény elvárt tőle: a vásznon tündökölt (mosolygott és nézett bután), aztán meg partikat és botrányokat rendezett, férjekhez ment és elvált, diktálta a divatot és a pletykarovat friss híreit.

Fotó: Tanyi Adrienne